

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

1 De castitate, hoc praecepto contenta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

INSTITVTIONVM MORALIVM PARTIS TERTIÆ DE SEXTO PRÆCEPTO DECALOGI LIBER TERTIVS.

Hoc sexto præcepto, Non mœchaberis, primariò quidem prohibetur mœchia, id est, adulterium, quo ius proximi læditur in persona coniuncta: secundariò tamen omnia peccata contra castitatem ad hoc præceptum reuocantur. Agemus igitur initio de castitate, & speciebus eius: mox de peccatis luxuriæ ei oppositis: vt Fornicatione, Conubinato, Adulterio, Incestu, Stupro, Raptu, Peccatis contra naturam, Sacrilegio, & Debiti coniugalis violatione, quorum pleraque cum iniustitiâ etiam coniuncta sunt.

De Castitate hoc præcepto contenta.

CAPVT I.

VT recte intelligantur peccata, quæ contra sextum Præceptum committuntur, notandum in primis, opus esse, prius vt cognita habeantur aliqua in genere de castitate.

Secundo notandum, quòd castitas est virtus quædam morum, quæ iuxta rectæ rationis præscriptum turpes corporis voluptates coërcet, & reprimat, quæ homo se ab omni corporis obscena libidine continet: de qua S. Thonias 2. 2. *quæst. 151.* Est autem castitas virtus cõtenta vna cum alijs speciebus Temperantiæ sub virtute Cardinali, quæ est Temperantia.

Primo queritur, An castitas sit vna virtus specie, an genere? hoc est, An sit in alias species distributa, an verò sit vna genere, ita vt alias species suo ambitu complectatur? Dux sunt opinionones, Prima est asserentium, esse vnam secundum speciem, ita vt castitates omnes sint eiusdem speciei, & quòd distinguantur tantum secundum magis, aut minus perfectam rationem castitatis. Secunda opinio est asserentium, non omnes castitates esse eiusdem speciei, sed castitatem esse vnam secundum genus, & per certas species distinctam. Hæc opinio est verior, quia saltem virginitas est certa quædam species castitatis, vt explicabo inferius.

Secundo queritur, An castitas diuidatur in castitatem virginalem, coniugalem, vidualem, tanquam in tres species castitatis? Dux sunt opinionones. Prima est asserentium, has tres castitates prædictas esse veras species castitatis. Sic Martin. *quæst. 1. de virginit.* quem citat Caietanus 2. 2. *q. 152. art. 3. ad tertium.* Sic Maior *Distinct. 30. quæst. 3.* Hæc autem opinio sumit has tres castitatis formas in genere

moris, non in genere naturæ: nam secundum esse naturale aperte fatentur prædicti Doctores nõ esse species distinctas, sed tantum ex parte subiecti differentias accidentales. Opinio secunda est asserentium, has tres castitates non esse veras species castitatis, sed solum esse quædam differentias accidentales, variantes castitatem secundum diversos status subditorum, aut personarum, quibus accidunt, aut secundum perfectiorem, vel imperfectiorem rationem castitatis. Ita Caiet. 2. 2. *quæst. 152. art. 3. ad tertium.* Richard. 4. *Distinct. 33. art. 3. quæst. 1.* Quod probatur, quia hæc prædictæ castitates solum distinguuntur ex parte subiecti: Nam dicitur castitas coniugalis in coniugatis; at in eo, qui est corpore integro, dicitur castitas virginalis. Si vero est castus quis postquam semel; aut sæpius carnalem copulam habuit, castitas in eò dicitur vidualis. Item vna, & eadem castitas modo dicitur virginalis; postea sola mutatione personæ, dicitur coniugalis; postea vidualis: Verbi gratia puella incorrupta si nubat, & cum suo viro coeat, antea cum esset castitas in ea virginalis, eadem castitas perseverans sola mutatione status dicitur coniugalis; postea si castè viuat mortuo viro, dicitur in ea esse castitas vidualis. Ergo vna, & eadem castitas sola mutatione personæ secundum statum dicitur virginalis, coniugalis, vidualis; ergo non differunt specie. At Maior, & Martinus respondent, quòd perseverat eadem castitas secundum esse morale, sicut si quis per horam vnam perseveret in voluntate manducandi, & in medio tempore horæ habeat præceptum superioris prohibens etiam, tunc illa voluntas est eadem secundum genus naturæ, non tamen secundum esse morale.

In hac re dico, parum, aut nihil refert, si dicatur has tres castitates specie differre: Certum est apud omnes, virginitatem saltem esse quædam speciem castitatis, vt postea exponam. Item peccatum contra virginitatem commissum esse speciale peccatum, & specialiter in confessione exprimentum inter peccata cetera luxuriæ. Item certum est apud omnes, in has tres differentias, siue essen-

tiales dicat, siue accidentales, secundum diuersos hominum continentium status, & gradus commodè diuidi castitatem.

Tertio quaeritur, Quomodo intelligatur praedicta diuisio castitatis in conjugalem, virgineam, & vidualem, & quid significet per singulas istas castitatis differentias? Respondeo in primis: viduus, vel vidua sumitur dupliciter, Primo pro eo, vel pro ea, qui altero coniuge mortuo superstes est, & sic non sumitur in hac diuisione, quia qui nunquam inierunt coniugium, & tamen seruant castitatem, postquam semel copulam carnalem habuerunt illicitam, sunt casti, & tamen non sunt virgines, nec coniuges nec vidui: Ergo non bene diuisa castitas esset in tria illa membra. Secundo sumitur viduus pro eo, qui postquam habuit copulam carnalem, castè viuere & sic meretricibus ad castam vitam conuersæ dici possent largo modo viduus, & hac ratione accipitur in hac diuisione castitas vidualis nimirum pro ea continentia, qua quis voluntariè à copula carnali abstinere, postquam habuit rem aliquando. Ac ita idoneè, & sufficienter diuiditur castitas in conjugalem, virgineam, & vidualem. Nam qui nunquam habuit copulam carnalem, virgo est. Qui inito matrimonio abstinere se ab omni copula carnali illicita, dicitur castitatem habere conjugalem. qui postquam aliquando copulam carnalem habuit, siue illicitam, siue matrimonialem, se abstinere ab omni copula carnali, dicitur habere castitatem vidualem. Sic Maior in 4. Distinct. 30. quæst. 3.

De Virginitate.

CAPVT II.

NOTANDVM, quod virginitas sumitur dupliciter: Primo, vt est quidam status femineæ, quæ integritatem suam corpus habet. Secundo, pro vt est habitus quiescens, quo homo inclinatur ad nunquam cognosecendum carnaliter aliquem.

Primo quaeritur, An virginitas sit virtus? Respondeo ex communi sententia, eam esse virtutem, quoniam est bonum laudabile, & honestum secundum rectam rationem. Item est habitus bonus inclinans hominem ad continentium se ab omni delectatione carnali secundum rectam rationem, ergo est virtus. S. Thomas 2. 2. q. 152. & Theologus in 4. Distinct. 30. c. 33.

Secundo quaeritur, An virginitas nullo voto firmata, sit virtus? Duae sunt opiniones, Prima asserentium, non esse virtutem. Sic videtur sentire S. Thomas 2. 2. q. 152. art. 3. ad 4. sed quæ sit mens B. Thomæ eo in loco, statim dicens Opinio secunda est, esse virtutem. Sic Martinus. q. 2. Maior in 4. Distinct. 30. q. 2. Richardus in 4. Distinct. 33. art. 4. q. 1. Angelus verb. Virginitas, num. 1.

In hac re dico in primis, quod virginitas nullo voto firmata, sed solo voluntatis proposito confirmata, est verè, & propriè virtus: patet, quia est actus bonus, & laudabilis, & honestus. Item quia est actus in mediocritate delectationum carnis secundum rectam rationis prescriptum constitutus: tum quia est materia voti, potest enim quis licite, & sanctè suam virginitatem Deo per votum consecrare.

Tertio quaeritur, Quid sentiat S. Thomas, cum 2. 2. q. 153. art. 3. ad 4. vbi ait, virginitatem, vt est virtus, dicere propositum voluntatis voto firmatum integritatis perpetuo seruandæ? Duae sunt opiniones, Prima est asserentium, secundum S. Thomam eo loco, virginitatem non esse virtutem, nisi propositum praedictum sit voto firmatum. Sic intellexerunt S. Thomam, Martinus, Buridanus 3. Ethicor. quæst. 3. Angelus vbi supra. Secunda est opinio asserentium, secundum S. Thomam eo loco, virginitatem nullo voto firmatam, esse quidem virtutem, sed non specialem, sed generalem, nempe ipsam castitatem differentem secundum rationem magis perfectam, aut minus perfectam: at quando

virginitas est voto confirmata, tunc est virtus specialis secundum S. Thomam. Sic interpretatur S. Thomam Caietanus 2. 2. quæst. 152. art. 3. ad 4. & Siluester verbo, Virginitas quæst. 1. interpretatur S. Thomam sic, non quod neget virginitatem voto non firmatam, esse specialem virtutem, siquidem aperte docet in 4. Distinct. 23. quæst. 3. art. 2. ad 4. & Distinct. 40. quæst. 3. art. 3. virginitatem solo proposito seruandi in perpetuum virginitatem, esse specialem virtutem, sed quia virginitas cum solo proposito absque voto, non sit in perfectissimo gradu.

Sed quidquid sit de opinione S. Thomæ, in hac re dico, Primo virginitatem solo proposito absque voto firmatam esse veram specialem virtutem in genere castitatis. Ita sentit Paludanus 4. Distinct. 33. quæst. 2. art. 1. conclus. 1. Sotus in 4. Distinct. 40. quæst. 3. art. 2. Siluester Virginitas quæst. 1. Patet, quia est specialis ratio boni secundum rectam rationem in ea. Item est specialis difficultas in ea. Item stuprum est speciale luxuriæ peccatum, vt est communis opinio omnium, & infra dicemus, ergo est contra specialem virtutem castitatis, & non est nisi contra virginitatem solo proposito firmatam, ergo est specialis virtus. Item votum virginitatem confirmans facit, vt peccatum contra eam commissum, non solum sit stuprum, sed etiam sacrilegium, ergo virginitas per votum constituitur in virtute religionis, at ipsa secundum suam naturam est specialis virtus castitatis. Deinde, virginitas voto firmata per votum, constituitur in specie religionis, sicut omne opus bonum voto firmatum, vt voti sit opus religionis.

Quarto quaeritur, An virginitas, pro vt est specialis virtus, amitti possit opere licito absque vilo peccato? Duae sunt opiniones: vna est asserentium, virginitatem aliquando perdi sine peccato, quoniam puella virgo amitti suam virginitatem per copulam conjugalem licitam. Sic Martinus, Maior vbi supra, quia aliqui si non perderet, dici posset, parere virginem posse: Altera est opinio asserentium, quod virginitas, vt est naturalis integritas corporis, perditur absque peccato, sed vt est virtus, non potest amitti absque peccato. Item femina quæ est virgo, naturaliter non potest parere secundum naturæ ordinem, & cursum naturalem, at quæ est virgo solum moraliter, potest parere secundum naturæ cursum. Sic Caiet. 2. 2. q. 152. art. 3. ad 4. & eadem videtur esse mens S. Thomæ eo loco.

In hac re parum reuertitur, aut illo modo loquamur: sed probabiliter ad modum loquitur prima opinio: nam licet communiter virtus perdi non soleat absque peccato: at virtutes Evangelicæ, quæ in certis consiliis consistunt, absque peccato perdi possunt, sicut paupertas Evangelicæ, castitas vidualis, & castitas virginalis.

Quinto quaeritur, An virginitas, pro vt est virtus, sit communis viris, & feminis, hoc est, an reperitur in viris, & feminis, id est, in vtroque sexu hominum secundum vniuersalem rationem? Ratio dubitandi est, quia in feminis virginitas includit claustrum virgineum, quod non est in viro. Item in feminis stuprum est contra virginitatem, at in viro non est stuprum, licet agat contra virginitatem.

Ex altera parte videtur, quod virginitas sit vtrique sexui communis. Item peccata luxuriæ eadem in vtroque sexu reperuntur. Item aureola, quæ in gloria celesti respondet virginitati, communis est viris, & feminis. In hac quaestione aliqui asserunt, quod virginitas secundum omnem rationem virtutis, quam habet, est communis vtrique sexui vniuersæ: at secundum esse materiale, & accidentarium quod habet ad rationem virtutis, non est communis vtrique sexui. v.g. virginitas prout habet rationem virtutis, est voluntas abstinentiæ se perpetuo à copula carnali per corporis integritatem perpetuo seruandam, vbi propositum virtutis est formale esse virginitatis, quod commune est viro, & feminæ, & signaculum, vel claustrum virgineum est materiale, & accidentarium in virtute virginitatis, & hoc non est commune vtrique sexui. Ita Caiet. 2. 2. quæst. 154. art. 6. & eadem videtur ten-